

Ishaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

TO-YEAR XXXII. Cena lista je \$6.00. Entered as second-class matter January 14, 1935, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 22. FEBRUARJA (FEB. 22), 1940 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 38

URČIJA SE ZAČELA PRIPRAVLJATI NA VOJNO

Uvajanje zakona narodne obrambe

ASEDANJE DRŽAVNE ZBORNICE

Istanbul, Turčija, 21. febr. — Turčija je pripravljena na bliznjo akcijo kot posledica odločitve članov kabineta glede tujinskega izvajanja zakona narodne obrambe. Odločitev smatrajo za znamenje, da turška vlada, kljub temu, da se ne bo mogla izogniti vojni spriski napete mednarodne situacije in vsled tega hoče biti pripravljena na vse, kar lahko pride.

Državna zbornica se je sešla v izrednem zasedanju v Ankara, da formalno odobri novo deklaracijo. Zbornica je na svoji zadnji seji v januarju pooblastila kabinet, naj posluša podeljene izjemne oblasti, če bo to zahteval razplet pogodb.

Zakon narodne obrambe daje kabinetu oblast uveljavljanja uropev militarističnega in gospodarskega značaja, odreditve plošne ali delne mobilizacije in upovedi vojne v slučaju, da kakor koli tuja država ogroža interese in neodvisnost dežele. Uradna izjava, objavljena po seji kabineta, pravi le, "da so člani vladnega sveta, po diskusiji poročala za prihodnje fiskalno leto sprejeli sklep glede tujinskega izvajanja zakona narodne obrambe."

Ta korak turške vlade je izval različna ugibanja v zunanjih diplomatskih krogih. Peninžen se je povečal zaradi dogodkov na Bližnjem vzhodu, ker se zbirajo francoske, angleške in turške čete. Možnost je, da se bo Turčija kmalu zapletla v vojno na strani Velike Britanije in Francije.

Jasno je, da so se napori Nemčije in pritisk na Turčijo, da ostane nevtralna, izjalovili na vsej fronti. Turčija ne vidi, kakor vse kaže, da se ne bo mogla izogniti vojni.

Moskva, 21. febr. — Uradna sovjetska časopisna agencija Tass pravi, da je v Istanbulu objavljeno poročilo, da so ruske čete prekoračile turško mejo v Kavkazu, brez vsake podlage. "Poročilo je izrodek bolne domisljije," pravi Tass. "Ruske čete niso prekoračile meje in bitke, ki jo omenja poročilo, ni bilo."

Nemčija dobiva ameriške kovine

Ruski tovorni parnik naložen z bakrom

Mexico City, 21. febr. — Ruski tovorni parnik Kim, ki je nedavno pripeljal \$5,600,000 v zlatu v New York za neko tamkajšnjo banko, je naložen s tovorom 12,000 ton ameriškega bakra in mehiškega svinca in se pripravlja na odhod iz Manzanillo, mehiške luke, proti Vladivostoku, glavnemu ruskemu pristanišču v Sibiriji.

Kim bo sledil sovjetskemu parniku Majakowski, ki je nedavno odplul s 5200 tonami bakra. Nadaljnji ruski tovorni parnik Engels bo kmalu priplul v mehiško luko.

Manzanillo je postal važna luka za ruske parnike, ki vozijo kovine v domača pristanišča. Opoznavalci trdijo, da Rusija pošilja ameriške kovine preko transsibirske železnice v Nemčijo.

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Herman Serjak iz Bessemerja, Pa., je 20. febr. obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Avna nesreča v Minnesoti Duluth, Minn. — Anton Radošević je pred nekaj dnevi utonil v jezeru, ko se je s tremi drugimi mladimi tovariši vred vozil v avtomobilu po zamrznjeni jezerski gladini med Duluthom in Superiorjem. Led se je udrl in avto s četvorico je zdrknil v vodo. Trojica, dva Finca in domačin, se je rešila, toda Radošević je izgubil življenje. Star je bil 23 let, rojen v Ameriki in zapuščal mlado ženo s otrokom, starše, dva brata in šest sester. Drugi, ki je pred kratkim utonil v jezeru, je bil 19-letni Frederick Züst iz Superiorja, Wis. Led, na katerem se je drsal, se je udrl pod njim.

Nov grob v North Chicago

North Chicago. — Dne 18. febr. je za dolgo prolektarsko boleznijo umrla Agnes Hodnik, stara 46 let in rojena na Vrhniki, po domače Stikljiva Nežka. Bila je članica društva 14 SNPJ in tu zapuščala moža in dve sestri, v starem kraju pa eno sestro. Dalje je umrla Jennie Sedej, roj. Mikš, doma iz Presej pri Ljubljani. Bila je članica KSKJ.

Nov grob v čikaški okolici

Chicago. — V Chicago Heightsu je 14. t. m. umrl Jos. Dolenc, star 51 let in doma od Sv. Tomaža nad Škofjo Loko, po domače Mežnarjev. Podlegel je jetiki. V Ameriki je bil 35 let in tu zapuščal dve sestri, v starem kraju pa drugi dve. Bil je samski in spadal je k ameriškemu podporodnemu društvu Eagles.

Clevelandske vesti

Cleveland. — Matt Boric je 19. t. m. padel z mosta na Columbus Roadu in se ubil.

Nemci invadirali angleško ozračje

Bombe potopile tri parnike

Berlin, 21. febr. — Uradna časopisna agencija DNB poroča, da so nemški bombniki invadirali ozračje nad angleškim in škotskim obrežjem in otokom Shetlandom. Napadli so z bombami angleške parnike in tri potopili. Po napadu so se vsa letala srečno vrnila v svoje baze.

London, 21. febr. — Protiletalske topniške baterije so obstrelevalle nemške bombnike, ki so se večeraj pojavili nad obrežjem. V Berlinu objavljeno poročilo, da so bombe potopile tri parnike, ni bilo tu potrjeno in ne zanikano.

Amsterdam, Holandska, 21. febr. — Holandsko bojno letalo je odpravilo nemški bombnik, ki se je pojavil v zraku nad provinco Leewarden, se glasi uradno poročilo.

Stavka rudarjev v Illinoisu odvrnjena

Springfield, Ill., 21. febr. — Stavka, s katero je zapletla rudarska unija UMWA, je bila odvrnjena s sklenitvijo dogovora med njo in Zvezo illinoiskih operatorjev. Ray Edmundson, predsednik illinoiskega rudarskega distrikta UMWA, je naznanil, da stavka ne bo oklicana, ker sta on in Fred S. Wilkie, tajnik organizacije operatorjev, sklenila sporazum. Unija UMWA je med drugim zahtevala temeljito inšpekcijo vseh sekcij premogovnika, tudi onih, v katerih rudarji ne delajo, namesto delne inšpekcije, ki je prevladovala v zadnjih dvajsetih letih. Edmundson je dejal, da so se operatorji podali in pristali na to in druge zahteve.

RUSKA ARMADA ZASEDLA FINSKO TRDNJAVO

Letalski napadi na finska mesta se nadaljujejo

SRDITE BITKE NA ZAPADNI FRONTI

STOCKHOLM, ŠVEDSKA, 21. febr. — List Aftonbladet poroča, da je sedem sovjetskih bombnikov napadlo Pajalo, mesto v severnem delu Švedske v bližini finske meje. Letalci so vrhli dvajset bomb, ki so zanetile ogenj in povzročile veliko škodo. Požar je uničil polovico mesta. Vladne avtoritete so odredile preiskavo.

Moskva, 21. febr. — Sovjetsko poveljstvo je danes naznanilo, da so ruske čete okupirale mesto in trdnjavo Koivisto na zapadni strani Mannerheimove linije. Finci so se morali umakniti po dvanajstih tednih ruskega bombardiranja te trdnjave.

Da Finci ne bodo mogli vzdržati sile naga pritiska ruske armade, se je pokazalo zadnjo nedeljo, ko so sovjetske čete pričele prodirati proti Finske-mu zalivu po presekkanju železnice proge pri Johanessu in dveh drugih krajih. Trdnjava Koivisto je bila izolirana, ko so Rusi zasedli otoke v bližini.

V Leningradu objavljen komunike sovjetskega poveljstva pravi, da so ruske čete zasegle velik vojni plen v operaciji pri Koivistu. Ta tudi omenja, da so Rusi sestrelili 47 finskih letal v bitkah v zraku.

Helsinki, Finska, 21. febr. — Okrog 800 sovjetskih bombnikov je večeraj bombardiral mesto v južnem delu Finske. Skoro vsa od Helsinka do skrajne južne točke so bila tarča ruskih bomb. Dva železniška vlaka sta bila napadena z bombami in strojnimi. Strojvodja enega vlaka in dve drugi osebi so bili ranjeni.

Pet ruskih bombnikov je metalo bombe na Riihimäki. Več hiš je bilo razdejanih v letalskih navalih na Lahti. Bombe so zanetile požare v Hyvinkäsu, ki leži 30 milj severno od Helsinka, glavnega finskega mesta. Letalci so bombardirali tudi Masalo, Heinola, Hango in več drugih mest in vasi.

Finski brambovci so razpršili ruske čete na smučeh, ki so skušale prekoračiti Ladoško jezero. Najmanj dvesto Rusov je bilo ubitih. V bitki na ledu jezera Suvanta so bili Rusi poraženi. Na ozemlju med Finskim zalivom in jezerom Muolaa so finški brambovci odbili ruske napade na svoje pozicije. Na zapadni fronti se srdite bitke nadaljujejo. Viipuri, drugo največje finsko mesto, je tarča topniškega bombardiranja. Večina prebivalcev se je umaknila iz mesta, ko so Stalinove čete invadirale finsko ozemlje.

Finske vojaške avtoritete trdijo, da so nove pozicije, katere so zasedle finske čete, prav tako ali še bolj utrjene nego one, s katerimi so se umaknile. Severozapadno od Ladoškega jezera in 50 milj od pozorišča bitke na karelijski ožini so Finci počištili baze, katere so zasedli po bitkah z Rusi. Prej objavljeno poročilo se je glasilo, da je bila ruska vojaška divizija uničena na tej fronti. Z umikom finskih čet na zapadni konec Mannerheimove črte je bila fronta na karelijski ožini skrajšana. Sedaj se razteza od Finskega zaliva do zapadnega konca jezera Vuoksi.

Mobilizacija rumunskega vojaštva

Rekvizicija motornih vozil odredjena

Bukarešta, Rumunija, 21. febr. — Militaristične avtoritete so sestavile načrte glede mobilizacije milijona mož do 1. marca. Mobilizacija ima ugotoviti, kako uspešno bodo obrambni ukrepi, katere je vlada že uveljavila, izvajani.

Ne samo Rumunija, temveč vse druge države v južnovzhodni Evropi slutijo, da bo odločitev padla kmalu. Vsa znamenja kažejo, da se ne bodo mogle izogniti konfliktu. Rumunska vlada je v zvezi z obrambnimi ukrepi že odredila rekvizicijo motornih vozil. Na tisoče delavcev bo potegnjenih z tovarni v prihodnjih tednih in mobiliziranih za vojaško službo.

Rumunska armada ni opremljena z modernim orožjem. To dejstvo je resen problem. V vojaških krogih kljub temu prevladuje mnenje, da je Finska, čeprav bi bila poražena v vojni z Rusijo, rešila Rumunijo. Tok Stalinove agresije, če bo Finska podjarmljena, se bo po mnenju teh krogov obrnil proti škandinavskim državam, ne proti Rumuniji. V zadnjih mesecih je Rumunija zgradila močne utrdbe ob meji Rusije in Ogrske, da se zavaruje proti možnosti napada s te strani.

London, 21. febr. — Rumunsko poslanstvo je večeraj odredilo, da se morajo vsi Rumunci v starosti 20 let, ki živijo v Angliji, takoj registrirati za službo v rumunski armadi.

Izvoz ameriškega blaga v Rusijo

Naročila se povečala v zadnjih mesecih

Washington, D. C., 21. febr. — Komunistična Rusija je v velikem obsegu odvisna od blaga, ki ga dobiva v Ameriki, v svoji vojni a Finsko. To kaže uradno poročilo o trgovini med njo in Združenimi državami.

Ceprav je predsednik Roosevelt nedavno obsodil Stalinovo diktaturo in izjavil, da ogromna večina ameriškega naroda simpatizira s Finci, je bilo dokazano, da Amerika zalaga sovjetske materialom, ki ga rabijo v vojni proti Fincem.

Vrednost blaga, ki ga je dobila Rusija v preteklem letu v Ameriki, je znašala \$56,638,000. Značilno je to, da je Rusija povečala naročila blaga za 50 odstotkov pred invazijo Finske. V januarju so ruska naročila znašala \$11,313,000 in vključevala so bojni material.

Revolta v armadi kitajskega generala

Vojaki ubili več častnikov

Hongkong, 21. febr. — Revolta in porazi so povzročili razkol v kitajski armadi generala Wang Cingveja, vrhovnega poveljnika kitajske obojene sile, se glasi poročilo centralne kitajske časopisne agencije. Cingvej, bivši kitajski premier, se je pridružil Japoncem po sporu s Kalkom.

Cingvejeva armada ima 50,000 mož. Del te se je pred nekaj tedni izkrcal v luki province Fukien. Zdaj je izbruhnila revolta, v kateri je bilo več častnikov ubitih. Med temi je bilo več japonskih častnikov, ki so se pridružili Cingvejevi armadi. Revolta je izbruhnila v Lanfegu in Hajtingu.

ŠVEDI URGIRAJO VOJAŠKO POMOČ FINSKI

"Aktivisti" zahtevajo obojeno intervencijo

ŠVEDSKA VLADA V ZAGATI

Stockholm, Švedska, 21. febr. — Gibanje, da Švedska direktno poseže v vojno med sovjetsko Rusijo in Finsko, je v razmahu. V politično kontroverzo, ki razburja švedski narod, je bil potegnjen celo kralj Gustav V. On se je postavil na stran vlade premijera Albina Hanssona s proklamiranjem, da bi se Švedska izpostavila nevarnosti napada s strani sovjetske Rusije, če bi dala Finski militarni pomoč.

Kralj je dejal, da bodo Finci dobili več od Švedske v obliki živil in drugih potrebščin, če ostane nevtralna. "Aktivisti", ki tvorijo močno politično grupo, zahtevajo obojeno intervencijo v prilog finški republiki. Večeraj so naslovili poziv premierju Hanssonu, naj da Finski militarni pomoč. Zahteva je izzvala politično krizo in znamenja kažejo, da bo morala vlada resignirati, če ne bo revidirala svojega stališča. "Aktivisti" naglašajo, da je njihova zahteva v soglasju z zaključki, ki so bili sprejeti na konferenci škandinavskih držav, ki se je pred nekaj tedni vršila v Stockholmu. Večeraj so sprejeli resolucijo, v kateri naglašajo, "da je finska borba naša borba. Švedska in vse druge škandinavske države morajo prisločiti na pomoč Finski v interese svoje neodvisnosti in svobode. Če bo Finska poražena, pridejo ostale severne države na vrsto. Stalinova agresija ne bo ustavljena na Finskem, temveč se raztegnila na druge države, če bo finska republika strta."

Ker je Švedska odklonila finški apel za direktno vojaško pomoč, bo Finska apelirala na Anglijo in Francijo, naj ji pošljeta vojaštvo. To bo potisnilo na površje vprašanje prehoda vojaštva čez ozemlje škandinavskih držav. Švedski zunanji minister je že naznanil, da vlada ne bo dovolila prehoda tujim četam preko švedskega ozemlja. Delegacija "aktivistov" se je oglasila v uradu premijera Hanssona in apelirala za obojeno intervencijo v prilog Finski. Hansson je obljubil, da bo Švedska nudila vso mogočo pomoč Finski, ampak v okviru svoje nevtralnosti. "Aktivisti" so apelirali večeraj tudi na švedsko mladino, naj pomaga zamašiti vrzeli v finski armadi, ker to zahteva kritična situacija.

Longova politična mašina razbita

New Orleans, La., 21. febr. — Politična mašina, katero je zgradil Huey P. Long, je bila razbita pri večerajšnjih primarnih volitvah. Governor Earl K. Long, brat umorjenega političnega mašine, je bil poražen kot ponovni kandidat za governorja. Zmagal je odvetnik Sam Jones z večino 17,708 glasov.

Ruski strokovnjaki pozvani domov

Istanbul, Turčija, 21. febr. — Sovjetska vlada je pozvala več sto strokovnjakov, ki so uposleni v turških industrijah že več let, naj takoj odpušajo domov. Rusi se bodo vkrcali na sovjetske parnike, ki bodo odpuli proti Odesi, ruskemu pristanišču ob Črnem morju. Akcija je posledica stopnjevalne likvidacije ruskih trgovskih organizacij v Turčiji.

Japonska se jezi na Ameriko

Tokijaska vlada bi rada izboljšala odnošaje

Tokio, 21. febr. — Jakičiro Suma, predstavnik zunanjega urada, je izjavil, da je ameriška pretnja z oklicem "moralnega embarga" proti Japonski, povezana z opozicijo ameriškega departamenta proti sklenitvi nove trgovinske pogodbe med obema državama, odgovorna, da se je japonsko javno mnenje definitivno obrnilo proti Združenim državam. Razplet te situacije je izzval kvarno razpoloženje. Japonska smatra grožnjo glede embarga za resno zadevo, toda kljub temu se še vedno ogreva za izboljšanje odnošajev z Ameriko in tesno kooperacijo.

"Sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi nadomestila ono, katere veljavnost je potekla 26. januarja, zavisl od bodočega stališča ameriške vlade," je rekel Suma. "Japonska je pripravljena na likvidacijo več spornih slučajev, ki se nanašajo na uničevanje lastnine ameriških državljanov na Kitajskem. Ona še ni revidirala svojega sklepa glede otvoritve reke Jangtse plovi ameriških in drugih tujih parnikov. O tej zadevi bo padla odločitev v parlamentu."

Suma je dalje rekel, da je Japonska storila vse, kar je v njeni moči, glede vzpostavitve normalnih trgovinskih odnošajev z Ameriko. Načrt je bil že predložen ameriškemu državnemu tajniku Hullu, toda z njegove strani ni bil storjen še noben korak v tej smeri. V interesu obeh držav je obnovev teh odnošajev in Amerika se ne bi smela brigati za sovražnosti na Kitajskem, ker te nimajo nobene zveze s skupnimi interesi.

Pravda zanika trditve nemškega lista

Napad na Veliko Britanijo in Francijo

Moskva, 21. febr. — Pravda, glasilo komunistične stranke, je obdobja Veliko Britanijo in Francijo, da hočeta potisniti škandinavske države v vojno, zaeno pa je zanikala trditve nacističnega tiska, da ima Rusija teritorialne težnje na račun Norveške.

Nemški list Nachtausgabe je objavil poročilo, da se hoče Sovjetska unija usidrti na severnem Atlantiku na račun Norveške. Pravda se čudi, ker je list objavil to poročilo. "Njegovi uredniki bi morali vedeti, da iz izkušenj prijateljskih odnošajev med Rusijo in Nemčijo, da je sovjetski vladni politika uzurpacije tuja," pravi Pravda. "Očitno jih ni vodila želja po ojačanju prijateljskih vezi, ko so objavili to poročilo. Spritno tesnih vezi med Rusijo in Nemčijo ne moremo razumeti, zakaj je list objavil poročilo."

Kampanja proti komunistom v Belgiji

Bruselj, Belgija, 21. febr. — Vlada je večeraj predložila zakonski načrt glede zatiranja komunistične propagande v Belgiji. Justični minister Paul Emile Janson je v svojem govoru po radiu naglasil, da propagando financira rusko zlato.

Angleški vojni stroški uradna tajnost

London, 21. febr. — Vlada je naznanila, da ne bo več objavljala poročil o vojnih stroških, ker hoče, da ostanje uradna tajnost. Iz istega razloga ne bo objavljala poročil o številu mož, ki služijo v armadi, bojni mornarici in letalstvu.

CHAMBERLAIN OKRICAL POSTOPANJE NORVEŠKE

Očita ji, da ni izpolnila svojih obveznosti

KRSENIJE MEDNARODNEGA PRAVA

London, 21. febr. — Velika Britanija je večeraj obdoličila norveško vlado, da je popolnoma prezrla svoje obilgacije kot nevtralna država, ker ni podvela nobenega koraka glede osvoboditve 299 angleških mornarjev, ki so se nahajali kot ujetniki na nemškem parniku Altmarku. Premier Neville Chamberlain je dejal v parlamentu, da ne more sprejeti pojasnila norveške vlade, da je imel parnik Altmark pravico, zateči se v nevtralnem norveško vodovje z angleškimi ujetniki na svojem krovu. Ujetniki je rešila angleška bojna ladja Coasack z napadom na nemški parnik. Premier je označil to akcijo za junakstvo.

Chamberlain je pobijal stališče norveške vlade v zadevi Altmarka. "Prišel sem do zaključka, da so bile norveške avtoritete popolnoma indiferentne glede invazije svojega vodovja po Nemcih," je rekel premier. "Ceprav so bili pod pritiskom teh, ne more biti postopanje opravičeno, ker je v konfliktu z načeli mednarodnega prava."

Parlament je soglasno podprl Chamberlainovo stališče.

Francoska vlada je zavzela stališče. Njen predstavnik je izjavil, da bosta francoska in angleška bojna mornarica podvelj korake, da se sličen incident ne bo več pripetil v norveških vodah. Incident opravičuje akcijo angleške bojne ladje, ker je Nemčija razstegnila operacije na norveško vodovje.

Oslo, Norveška, 21. febr. — Tu je bilo naznanjeno, da bo norveška vlada dovolila odhod nemškemu jetniškemu parniku Altmarku iz svojega teritorialnega vodovja in to kljub zahtevi angleške vlade, da mora parnik internirati. Kapitan parnika Dan lahko takoj odredi odhod. On je dejal, da je parnik v državni službi, zanikal pa je obdolžitev, da je bistveno bojna ladja. Dalje je rekel, da je informiral norveške avtoritete, da so na parniku angleški mornarji in da so se zadovoljile s pojasnilom.

Emma Goldman nevarno bolna

Toronto, Kanada, 21. febr. — Emma Goldman, znana anarhistka in pisateljica, leži nevarno bolna v neki tukajšnji bolnici, v katero je bila pripeljana zadnjo soboto, ko jo je zadela mrtevost. V Kanadi se nahaja od zadnjega maja. Rojena je bila v Rusiji, kamor jo je ameriška vlada deportirala l. 1919, ko je odslužila naloženo kazen v zaporu. Obsojena je bila v ječo zaradi revolucionarnih aktivnosti.

Vlada nastopila proti klavniški družbi

Chicago, 21. febr. — Administracija federalnega zakona minimalne meze in maksimalnega delovnika je zapletila akcijo proti Swift & Co., veliki klavniški družbi, zaradi kršenja provizij tega zakona. Administracija pravi, da morajo delavci v klavnicah te družbe delati več ko 42 ur v tednu, toda ne dobijo plače in pol za čezurno delo. V čikaških klavnicah te družbe je uposlenih čez pet tisoč delavcev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno društvo (even Chicago) in Kanada
\$4.00 na leto, \$5.00 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
na leto \$7.50 na leto, \$9.75 na pol leta; za inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Europe \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Črna sklopila po dopolnili. Rokopisi dopisov in naslovi
inštrukcij se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (trije, po-
eti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju,
če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of commu-
nications and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
under only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom

PROSVETA

3667-58 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oplašilu na primer (February 29, 1940), poleg valga
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla na-
rodna. Posvetite jo pravotno, da se vam list ne utavi.

130

Lewisova politika

John L. Lewis, predsednik CIO in rudarske
unije UMWA, je pred dnevi — istega dne kot
predsednik Roosevelt — govoril pred delegati
American Youth Congress, organizacije ame-
riških dijakov. Govoril je kasneje kot Roose-
velt in seveda je pobijal istega Roosevelta, ka-
tereja je pred tremi leti razglasil kot "največ-
jega prijatelja" delavcev.

To — da je Lewis izpremenil Roosevelta iz
"prijatelja" v "škodljivca" delavcev — pa še ni
glavno. Glavno je to, da je Lewis v tem svo-
jem govoru zaviral in demagogiral. Med dru-
gim je rekel, da Roosevelt še ni rešil problema
brezposelnosti, ni pa povedal dijakom resnice,
da je imel Roosevelt pred tremi leti prav toliko
moči za rešitev brezposelnosti kakor je ima dan-
es, to se pravi, da ni mogel storiti nič več kot
more storiti danes! Lewis ni takrat ničesar
očital Rooseveltu. Zakaj ni? Ali je Roosevelt
danes kaj slabši kakor je bil pred tremi ali sed-
mimi leti? Ali morda Lewis ve bolje, kje se do-
bi delo za brezposelnost? Ako ve, čemu ni te-
ga povedal dijakom?

To je samo ena Lewisova nesmiselnost ozi-
roma nedoslednost. Druga Lewisova nedosled-
nost se tiče Finske.

Roosevelt je v svojem govoru pred dijaki o-
stro kritiziral Stalinov napad na Finsko in re-
kel je dijakom, kolikor jih je pod stalinovskim
vplivom, da njihovo nasprotovanje ameriškega
posojila Finski je nesmiselno, če mislijo, da to
posojilo vodi Združene države v vojno.

Lewis je udaril tudi po tej Rooseveltovi kri-
tiki in povedal je dijakom, da je rudarska uni-
ja United Mine Workers of America, katere
predsednik je on in katera ima impozantno šte-
vilo članov, dozorelih moči, tudi sprejela (na
konvenciji) resolucijo proti posojilu Finski z
motivacijo, da je to kršitev nevtralnosti Zdru-
ženih držav.

Tu je Lewis povedal delegatom mladinskega
zboru samo polovico resnice, drugo polovico je
pa menda namenoma zamolčal — in ta zamol-
čana polovica je, da je rudarska unija v isti
svoji resoluciji ostro obsodila Stalinovo invazi-
jo finske republike! Zakaj ni John Lewis po-
udaril tudi tega pred mladinskim zborom? Ali
ni obsodba napada na Finsko po rudarski uniji
najbolji dokaz, da rudarska unija United Mine
Workers of America tudi NI NEVTRALNA v
tem oziru?

Razume se, da konvencija rudarske unije, ki
je bila pred nekaj tedni v Columbusu, O., ne bi
bila izrekla obsodbe nad sovjetsko invazijo Fin-
ske, če bi bil Lewis nasprotoval temu. Dejstvo,
da Lewis ni nasprotoval, dokazuje, da Lewis
sam ni nevtralen glede sovjetsko-finske vojne in
njegove simpatije so na strani napadenih Fin-
cev — tega pa ni hotel pokazati pred zborujoči-
mi dijaki, med katerimi je videl precejšnje šte-
vilo stalinovsko potegnenih fantov in deklet,
pač pa je nekaj čvekal o nevtralnosti, v katero
osebno ne veruje. Zakaj ne?

John Lewis še vedno igra "nadstrankarsko"
politiko, na podlagi katere išče "prijateljev de-
lavstva" med demokrati in republikanci. Pred
novim dealom je bil republikanec, precej kon-
servativen republikanec, zadnjih šest let nove-
ga deala je bil Rooseveltov demokrat, kaj je pa
zdaj?

Njegova Delavska neustrankarska liga je me-
stoma še vedno pod vplivom stalinovcev. Le-
wis ni nikdar trpel komunistov v svoji rudarski
uniji UMWA in na njegovo iniciativo je že dolgo
let v tej uniji v veljavni določba, da komu-
nistov ne sprejemajo v unijo. Na drugi strani je
pa Lewis cela tri leta trpel stalinovce v mnogih
unijah CIO, na primer v avtomobilski uniji, in
še zadnje jesen je začel pometati s stalinovci
z odgovornih mest v unijah CIO.

S to taktiko je Lewis pokazal, da kot uni-
jski vodja ne mara stalinovcev, ker jih vsekakor
ne potrebuje več, ampak kot politični vodja
"nadstrankarjev" pa še potrebuje stalinovce, ki
si moč ležejo Lewisove udarce na eni strani in
pridno ležejo Lewisu roko na drugi strani...

Lewis lahko to imenuje "sajajno strategijo",
toda tregi in pošteni delavci, ki niso oportuni-
stični šviga-švagarji in ki dajo nekaj na prin-
cip, ne bodo nikdar odobrvali tega Lewisovega
početja — kakor ne bodo na drugi strani od-
obrvali niti Greenovega oportunističnega in de-
magoškega početja.

Glasovi iz
naselbin

O delu, volitvah in zabavah

Milwaukee, Wis. — Letošnja zima

je nas precej trdo pograbil in nam prizadela mnogo nesreč.
Živo srebro na toplomeru je več
tednov vasovalo in plesalo okoli
ničle. Prekupčevali premoga so
si pa zadovoljno prizigali dobre
cigare, ker so delali dober dobi-
ček.

Od kar smo zavrgli in razme-
tali božična drevesa, se je mar-
sikal spremenilo in poslabšalo v
našo škodo. Delavske razmere so
bile slabe, a se še od dne do dne
slabšajo in ni nobenega izgle-
da za okrevanje; to lahko vidi
vsakdo, ki opazuje kritični polo-
žaj z delavskega stališča. Velike
in bogate korporacije delijo
delavstvu nezaželjene počitnice;
to so dividende in dobiček za par
mesecev dela lanskega leta.

Šibke in na pol bankrotirane
družbe se pa med seboj lasajo in
davijo ter nam oznanjajo, da
kriza še ni končana. Armada
brezposelnih oblega urade vlad-
nih del in odločno zahteva kru-
ha ali dela.

Ko človek opazuje in posluša
delavsko nezadovoljnost, se ne-
hote vpraša, ali bo ta masa tudi
tako odločno nastopila na dan-
volitev in oddala svoje glasove
delavskim kandidatom, ali pa bo
sledila republikancem in demo-
kratom v tabor nestranskarkega
kalibra? Upam, da slednje
se ne bo zgodilo, ker imamo do-
sti enega Heila, in delavstvo ga
žda bolj pozna kakor ga je tak-
rat, ko mu je pomagalo v držav-
no sedlo.

Naše sirotišnice so preobljude-
ne s sirotami, ki so prihitele
skupaj od vseh strani vsled krize
in drugih boleznih, ki jih razširja
in vzgaja kapitalizem. Ravno
tako je z našimi ječami. Težko
je notri priti, če težeje pa ven.
Sodniki imajo ono človeško lju-
bezen, da verujejo bolj v dolar-
je nego v poboljševalnice. Toda
kljub temu so ječe polne zdravih
in krepkih ljudi, ki mnogi niso
storiili nič drugega nego to, da so
primerjali narodno bogastvo in
bedo v deželi in na glas zahte-
vali človeško življenje; drugi so
pa storiili majhne prestopke sa-
mo zato, da so dobili čez zimo
toplotu pod občinski streho.

Ravno danes sem se slučajno
sešel in spoznal z važno osebo, ki
mi je povedala, da je naša slava
na ječa Waupana natlačena od
zadnjega kotička in da merodaj-
ne osebe skrbijo, kaj naj stori-
mo. Gradnja nove ječe stane denar,
tega pa država nima, obdavči-
male davkoplačevalce je nemo-
goče, ker so že takorekoč vsi ban-
krotirani. Od bogatinov pa člo-
vek ne dobi denarja drugače, ka-
kor če vzame v roke samokres in
zaključuje: "Hands up!"

Ker nisva mogla priti do pra-
vega zaključka, kaj naj država
stori v tem slučaju, sem mi sve-
toval, da po mojem mnenju bi bi-
lo najbolje, če bi stranska vrata
pustili čez noč odprta, mogo-
če bi kateri po francosko odšel
na sprehod in napravil prostor
drugemu.

Sicer pa ne smemo vsled tega
obupavati, moramo pač vedeti,
da prihaja pomlad in da bo re-
grad zopet dobro rasel; in če je
dobro za nas Slovence, bo dober

tudi za druge narode, saj smo

vsaj enaki siromaki.
Za prihodnje občinske volitve
vlada veliko zanimanje, zlasti se
to opaja pri Slovencih. In vsi
poudarjamo, da se moramo dr-
žati gesla, da skupno nastopimo
in v vse urade izvolimo kandi-
date iz delavskih vrst, ki so oza-
čeni na listi progresivne fede-
racije. Znano mi je, da imamo
delavci in naš socialistični žu-
pan Hoan mnogo nasprotnikov.

Toda s skupno kooperacijo jih
bomo lahko porazili in pustili
tam, kamor spadajo.

V petem wardu, v osrčju slo-
venske naselbine, ponovno kan-
didira za aldermana sedanjí al-
derman John Brophy. Ob tej
priliki žiher rečem in zapišem to,
da je J. B. kot alderman in de-
lavec v svoji dosedanjí službi
izvrstno služil delavskemu prin-
cipu in v nobenem slučaju ni
zanemarjal in preziral prošnje
naših rojakov, ki so se obračali
na njega v mnogih slučajih.

Ravno tako je ustrezal in slu-
žil drugim narodom, ki so ga pro-
sili v različnih zadevah. S svojim
odločnim nastopom v mestni
zbornici za delavske pravice si
je osvojil zaupanje in spoštova-
nje pri volilcih petega okrožja in
si zagotovil zmago. Primarne
volitve se vršijo dne 12. marca,
glavne pa meseca aprila.

Prejšnji teden smo praznovali
94letnico mesta Milwaukee; v
tej dolgi dobi je bilo mesto četr-
toletja neprenehoma v soci-
alistični oskrbi in slovi širom
sveta. Da je mesto lepo, snažno,
varno in še ne bankrotirano, gre
v prvi vrsti zaslugi sedanjemu
županu Hoanu.

Zatorej, cenjeni volilci, obdr-
žite župana Hoana v mestni hi-
ši, mesto pa v naših rokah, in
izvolimo na odgovorna mesta de-
lavske kandidate, ki so označeni
na listi federacije.

Naš klub št. 37 JSZ deluje z
vsemi pripomočki za federacijs-
ke kandidate. Vsako važno pod-
vzetje pa je v zvezi z visokimi
izdatki. Radi tega priredi klub
kartno tekmo v nedeljo, 10. mar-
ca, v dvorani SST in vabimo
članstvo, simpatičarje in sploh
vse delavstvo, da se polnoštevil-
no odzove temu vabilu in nam
po svoji volji pripomorete do
popolnejšega uspeha.

Članstvo je že zdaj pridno na
delu, da vse pravilno uredi in
preskrbi lepe dobrote. Mislim
sem, da bomo primorani kupiti
nagrade, toda kakor zdaj slišim
jih ne bo treba, ker naši simpa-
tičarji trgovci in obrtniki so že
mnogo darovali v ta namen. Ra-
vno tako obetajo tudi naši čla-
ni in članice, da bodo storiili vse,
kar jim bo mogoče, da bo ta za-
bava dobro izpadla. Na to za-
bavo bo prišlo tudi več kandida-
tov, ki nam bodo povedali svoje
mnenje.

Zatorej pridite skupaj točno
ob drugi uri popoldne, da se vsi
skupaj zabavamo in bolje spo-
znamo pri našem skupnem delu,
ki ga vršimo v našo lastno ko-
rist in bodočo človeško družbo.

Prihodnjo soboto zvečer, 24.
februarja, priredi društvo Vi-
jolice 747 SNPJ skupno s svo-
jim mladinskim krožkom "Vio-
let Rays" št. 18 zabavo in ples.

Ob tej priliki bomo ob dobro ob-
loženih mizah s raznovrstnimi
jestevinami in piščke praznovali
prvo obletnico našega krožka.

Prošlo leto je naša mladina
večkrat nastopila na odru in za-
bavala občinstvo. Tako bo stori-
la tudi omenjeni večer in sem
prepričan, da ne bo nikomur žal,
ki bo naš gost.

Godba bo izvrstna, in sicer pod
vodstvom gospodične "Rocky
Mountain Mary". Ona je slo-
venska mladenka in strokovnja-
kinja v godbi in na gledališkem
odru. Torej se nam obeta nekaj,
kar še nismo videli ne slišali.

Zapomnite si tudi to, da naš
brat Joe Zaja, ki je šel pred
dvema mesecema pristopil k na-
šemu društvu z svojo druž-
ino, namreč z ženo, petimi sinovi
in petimi hčerkami, ima pri tej
prilici važno nalogo, namreč
da nam preskrbi pečenege pra-
šiča, katerega bomo servirali to-
plega ob 9:30 zvečer. Zabava se
vrši v dvorani Tivoli na 500 So.
5th St. in W. National Ave. Za-
čne se ob 7:30 zvečer in je vsa-
kdo dobrodošel. Vstopnina bo
zelo nizka in prava domača po-
strežba.

L. Ambrozich, 747.

Iz metropole

Cleveland. — V zadnjem po-
ročilu o poteku letne delniške
seje Slovenskega delavskega do-
ma v Collinwoodu sem objubil,
da bom poročal o "kimovcih" in
o razburljivem govoru tajnika
SDD Vinke Coffa. Predno pa
s tem nadaljujem, naj popravim
par napak v tistem poročilu.
Glasiti bi se namreč moralo, da
je Barbič dobil 39 (ne 35) gla-
sov za predsednika zborovanja
in Matt Petrovich 139. Prav
tako sem naredil pomoto tudi,
ko sem zapisal, da bo koncert
čitalnice 10. marca, v resnici bo
3. marca.

Najprej naj omenim, da sva
z br. Vinkom Coffom stara pri-
jatelja in da cenim njegovo de-
lo, zraven plačanega tudi veliko
njegovega neplačanega kultur-
nega dela. Torej mu dam pri-
znanje. Ampak s takim huj-
skajočim in SNPJ škodljivim
govorom se pa nikdar ne stri-
njamo, kakor se tudi drugi lojal-
ni člani jednoti nikakor ne stri-
njajo. Omenim naj tudi, da
sem do sedaj in bom tudi v bo-
doče še vedno pisal in delal za
najboljši uspeh SDD. Torej tu-
kar ni prav nobene osebnosti ali
škodljivosti napram SDD.
Obratno: gre za koristi SDD in
SNPJ.

Torej preidimo k predmetu o
"kimovcih". So nekateri ljudje,
med njimi tudi direktorji SDD,
ki že več let šepetajo nekaj o
"kimovcih", posebno pa ob kon-
cu leta pred in na delniški seji
Delavskega doma. Kaj so, kdo
so ali kako nastopajo ta-
ko zvani "kimovci"? Poslušajte!
V direktoriju SDD je bilo in je
še vedno 15 članov. Izmed teh
15 direktorjev je izvoljenih pet
v upravni odsek, trije (navad-
no) v nadzorni odsek, trije (tu-
di navadno) v gospodarski od-
sek. Ostanje štirje, ki nimajo
nobenega odseka (ministri brez
portfelja). No, te se radi lepše-
ga porine v tako zvani prosvet-
ni odsek in tem naši fantje pri-
direktoriju potem pravijo —
"kimovci" (živili!).

Jaz pravim in sem prepričan,
da večkrat ostane med temi "ki-
movci" tudi tak, ki je največ
stori za SDD in za slovensko
naselbino in ki je tudi najbolj
sposoben ali vsaj dober sposo-
ben za vsak prej omenjenih ur-
adov. Ampak gotova skupina
se organizira in zaroti: tega in
tega ni treba voliti, porinimo ga
v prosvetni odsek, v tako zvani
odbor "kimovcev".

Tako se je zgodilo pred kaka-
mi tremi leti. In tako se znajdeš
med "kimovci", dasi si lahko do-
bil največ, vsaj pa med prvimi
tremi direktorji največ glasov
na delniški seji.

Predsednik direktorija ali
tajnik bi moral pojasniti in od-
govoriti na delniški seji na tako
hinavsko šepetanje, da so vsi
deležali po svojih močeh za ko-
risti SDD, ali pa direktno pove-
dati, kdo je bil res "kimovec".
Se je čes, da poveste, kdo je bil
in zakaj je bil kimovec, da bomo
vedeli, kdo je kdo! Toliko o
tem.

Zdaj pa preidimo k drugemu
predmetu, k govoru Vinke Coff-
fa, tajnika SDD. Kot sem že
prej omenil, sva z Vinkom do-
bra prijatelja in cenim vse nje-
govo kulturno delo. Povem naj

tudi, da se z Barbičevimi taktiko
napram SDD nisem strinjal.

Torej govor, ki ga je Coff
imel pred zaključkom delniške
seje SDD je temeljil na šunta-
nju proti SNPJ in njenemu go-
spodarstvu; lahko se reče tudi,
da je temeljil na obrekovanju in
opravljanju te jednote, dasi je
tudi Coff njen član in je tudi
prisegel, da bo govoril samo
resnico o njej, ali pa jo ali nje-
ne glavne odbornike pošteno in
dostojno kritiziral. Ali nisi res
tako prisegel, br. Coff? In če
ne držiš nič na tisto prisego, bi
gotovo človek mislil, da držiš na
svojo častno besedo in ugrej.

SNPJ je posodila lepo vso to
SDD in človek bi pričakoval, da
bi ji bili vsaj njegovi glavni
funkcionarji hvaležni, ali da bi
vsaj skušali stvar tolažiti, ako
pride do kakšnega nesoglasja.
Da so bili nekateri člani gos-
podarskega odseka proti temu po-
sojilu na podlagi nekaterih do-
pisov iz metropole, ni prav nič
čudno, ker oni so tudi odgovor-
ni, in sicer ne meni ali tebi, br.
Coff, marveč članstvu in kon-
venciji SNPJ. Zdi se mi, da si
šel s tistim govorom v žerjavico
po kostanj za nekoga drugega.
Temu bo menda res tako! Ali
dejstva to ne spremeni. Besede
so bile izgovorjene. Teh je bilo
veliko in nekatere so bile prav
kosmate, na primer trditve, da
je SNPJ izgubila \$50,000 na ti-
stem velikem turnu v središču
mesta Clevelanda. Ako bi tiste
besede govoril pred par oseba-
mi, bi še ne bilo tako škodljivo
za organizacijo, toda je popol-
noma nekaj drugega, če so izgo-
vorjene pred 150 ljudmi.

Sam veš, da si storiš veliko
škodo s svojim nepremišljenim
govorom in da sem ti rekel, da
bi skušal vsaj deloma popraviti.
In rekel si mi pred več drugimi,
da si tiste stvari slišal (menda
od kakšne opravilne klepetu-
lje) in si jih izgovoril, če so res-
nične ali ne. In da ne popraviš
(jaz bi), tudi če si se še tak-
le misli ali trme. Vem pa, da
si imel pri tistem govoru dosti
prijateljev, ki so se muzali, am-
pak v zbornici nas je bilo tudi
veliko, ki držimo za našo SNPJ
in jo spoštujemo, dokler je po-
štena. Spoštujemo tudi njene
uradnike, dokler so pošteni. Ka-
dar se jim pa dokaže kaj kvar-
nega, tedaj pa preneha vsako
spoštovanje do dotičnega in naj
ga zadene zaslužena kazen, ako
je grdo izrabljaj člansko za-
upanje.

Takšna je ta stvar, prijatelj
Vinko. Predsednik konference
M. P. ti je precej povedal, da ne
govoriš resnice, da si slabo pou-
čen. — Naprej za SNPJ in za
SDD!

Anton Jankovich, 147.

Zadnji konec lova

Sharon, Pa. — Zadnjič sem
opisal, kako so se naši lovci ime-
li prva dva dneva v Emporijskih
gozdovih. Tretji dan lova si je
Joe mislil, ako hoče dobiti srnjaka,
mora pozabiti na bolečine in
se podati v hribe z drugimi to-
variši. Za pomočnika je vzel
Shaina in za poganjaka Bička,
ki sta že imela po enega srnjaka.
Hribarja so zopet postavili
na najboljši štant, Tona je gledal,
kje bo najbolje zanj. Jack
pa jo je mahal naprej s trdno
mislijo, da mora dobiti rogača,
kot star lovec in ostrostrelec.

In tako se je zopet pričela ja-
ga. Najbolj srečen pa tudi ne
srečen je bil zopet Hribar. Dva
srnjaka sta prišla v njegovo bli-
žino in ga ogledovala, ali je štor
ali človek; srnjaka sta kar noso-
ve vihalu, ker so jima gotovo di-
šale Hribarjeve klobase, katere
je imel v žepu. Pok-pok-pok —
a pobrati ni bilo kaj. Misli si
je, da ga vsaj drugi niso slišali,
ko je streljal, ampak v šumi
strel odmeva in kmalu so ugo-
tovili, da je Hribar streljal in
gotovo ne zaman. Joe in Shain
nategujeta oči. Shain opazi, da
se nekaj premika in pravi Joe-
vu: "Vidiš, kaj je ono? Brž
dajnogled!" Joe privija in od-
vija in ugotovi, da je srnjak. Na
daljnogled pogleda še Shain in
vidi-stoječega srnjaka. Joevu
pravi, naj strelja. "Ne bo nič,
je predalec," meni Joe. Na
Shainovo priporočanje pome-
ri in sproži. Srnjak se je zvrnil.
Ker ni vstal, tudi drugog strela
ni bilo treba. Ker Joe dobi pre-
cej sape, če gre v hrib, pravi
Shainu, naj gre on do srnjaka.

(Dlje na 3. strani.)

Kakšna je Rusija?

Norman Thomas in Joel Seidman

RELIGIJA — 9

Ruske ortodoksne cerkve pod carji ni moglo
zagovarjati. Reprezentirala je versko organi-
zacijo najslabše vrste. Bila je carjev zavetnica
in njegovemu despotizmu je dajala cerkvene
sankcije; mase je pomagala držati v ignoran-
ci in praznovanju; proti revoluciji se je borila
vseimi svojimi sredstvi. Posameznik lahko so-
voja akcije te ali druge klerikalne hierarhije,
toda istočasno tudi lahko inštituta, da je verska
svoboda del civilizirane družbe.

Od svojega postanka je bila sovjetska vlada
nekompromisen sovražnik vsake vere. V sa-
jem boju proti veri je sicer od časa do časa do-
spreminjala taktiko, ne pa cilja. Oficielno
vedno smatra, da je "religija ljudski opijak".
Glavna agencija v boju proti religiji je Liga
mladitnih ateistov: to je sicer prostovoljna, toda
oficielno priznana organizacija, ki je leta 1932
imela 5,500,000 članov, ki so bili organizirani
v 65,000 skupinah ali "celicah". Protiverska
propaganda je navadno dosegla svoj višek ob
važnih praznikih. Po vsej deželi so protiverski
muzeji. Omeniti je treba, da se v teh muzejih
poudarja reakcionarni značaj grške ortodoks-
ne cerkve v Rusiji in proti staremu praznovan-
ju, v kakršnega redkokakšna cerkev veruje v
Ameriki.

Sovjetska ustava iz leta 1918 je garantirala
versko svobodo in protiversko propagando ka-
hernemu. Leta 1929 je bila ta pravica omeje-
na na pravico do verskega izpovedovanja, med-
tem ko protiverska propaganda ni bila omeje-
na. Na protiverske napade ne more nihče od-
govoriti, bodisi ustmeno ali pismeno. Prepove-
dano je poučevanje vere otrokom do 18. leta,
bodisi v šoli ali izven šole, do tega časa pa dr-
va upa, da bo sleherni otrok postal izrazit ateist
s pomočjo protiverske propagande. Veliko šte-
vilo cerkva je bilo zaseženih in bile so spre-
menjene v klube in muzeje. Ostalim cerkvam
je bilo prepovedano vsako družabno ali kulturno
udeleževanje in se morajo omejevati le na bo-
goslužje. Veliko število duhovnov je bilo po-
slanih v pregnanost in mnogo eksekutiranih
radi protirevolucionarnih aktivnosti, od kate-
rih je bilo nedvomno mnogo obtožb upraviče-
nih. Mnogo verskih organizacij je moralo pre-
nehati radi težkih davkov. Tiste, ki so se vzdr-
žale, so dobile le malo tiskovnega papirja za ti-
skanje biblije in cerkvenih pesmi; če so slučaj-
no dobili papir, so lahko nastale težkoče s ti-
skanjem. V velikih mestih je bilo prepovedano
zvonjenje, zvonovi pa so bili prelini v železo
traktorje — ali topove. Dovoljena ni nobena
šola za treniranje duhovnov.

Nova ustava ničesar ne spreminja glede pra-
vic do verskega udeleževanja ali propagande.
Člen 124 pravi, da je "svoboda religije in sv-
boda protiverske propagande priznana vsem
državljanom". Toda duhovniki so dobili va-
no politično koncesijo. Po prejšnjih ustavah
niso duhovniki imeli volilne pravice; in dasi je
bila izguba te pravice sama na sebi lahko maj-
hnega pomena, vendar pa osebe brez te pravi-
ce tudi niso mogle dobiti krušne karte in njih
otroci in družine so bile tudi drugače zapostav-
ljane. Skozi več let otroci duhovnikov niso
mogli dobiti državne službe in zapre so jim bile
tudi srednje in višje šole, ako niso pretrpeli
vseh stikov z očetom. Sedanja ustava je odpra-
vila to zapostavljanje in daje vsem državlja-
nom, brez ozira na vero ali družabni izvor in
pretekle aktivnosti, volilno in kandidatsko pra-
vico. Poročajo celo, da je bilo prepovedano
učevanje iz vere.

Kljub temu pa je še vedno resnica, kakor
pravi Albert Rhys Williams, da "socialni pri-
stisk, ki v drugih državah pripravlja ljudi, da
gredo v cerkev, jih v Sovjetski uniji drži pre-
od cerkve. Organizirana religija je še v defen-
zivi in umiku." Vlada upa, da bo vera izginila
ko bo pomrla stara generacija. Kdorkoli hoče
biti danes poznan v Sovjetski uniji kot aktiven
verniki, mora biti že izredno pogumen, duhov-
nik je pa lahko aretirán pod pretezo, da vrši
špionažo ali druge subverzivne aktivnosti. Te
ke aretacije se rade dogajajo ob velikih praz-
nikih.

Neki članek v glasilu šolskega komisariata
od oktobra 1938 se pritožuje radi pojavi ver-
skega zanimanja med otroci in poziva sovjets-
sko učitelstvo k intenzivni protiverski propa-
gandi. Učitelstvo je bilo pozvano, da morajo
pobijati vse vere, posebno pa še tisto vero, ki je
najbolj razširjena v njih krajih. "Pouk mora
biti tako usmerjen," pravi članek, "da bo vsak
učencec ob koncu svojega šolanja jasno pojmo-
val, dasi se religije razlikujejo po formi, vendar
pa vse vodijo do istega cilja, da so vse ide-
ologije suženjstva, vse proti znanstvu in vse
naperjene proti interesom delavstva."

(Dlje prihodnjik.)

Ultrazvok — novo zdravilo

Ultrazvok je nekaj drugega kakor ultravio-
letni žarki; ti so nevidni, ultrazvok je ne-
slišen in je sestavljen, prav tako kakor ultravio-
letni žarki, iz zelo kratkih valov, ki imajo ne-
navadno veliko število treslajev.

Kakor ultravijolični žarki tudi ultrazvok
učinkuje biološko; ta učinek pa utegne postati
škodljiv, če je premočan. Če ga pa zmerno
porabljamo, povzroči intenzivnejši krvni obtok
v organih, ki smo nanje namenili ultrazvok,
podobno kakor pri obsevanju z žarki, samo s
to razliko, da ultrazvok lažje osredotočimo na
določeno mesto. Ultrazvok je dal odlične re-
zultate pri iskanju in njegov učinek pa notranje
organe je zelo močan. Prav tako uničuje tudi
nekatero bakter

Novice z starega kraja

z Slovenije

TRBOVLJE POD VTISOM
TRAHOVITEGA SAMOMORA

Trbovlje, 9. januarja. — Grozni samomor, ki ga je na Triskaljevo izvršil s dinamitnimi patrni strelni mojster Franc Alič, je razumljivo razburil vse Trbovlje. Samomorilec, ki se je že nekaj dni nosil z naklepom, da bi umrl, je, kakor pravijo, z neverjetno hladnokrvnostjo izvršil vse priprave, da se požene. Treba je priznati, da je tako dejanje potrebna ali prekomerna duševna energija, ali skrajna živčna izčrpanost in lup nad življenjem. Kaj se je moralo goditi v duši tega človeka, ki je bil sicer zdrav, v najboljnjih letih — star je bil 45 let — imel skrbno ženo in ljubo deo — bo pa ostala uganka, ki je tudi s psihološke strani težko razumljiva.

Kaj smo izvedeli, se je Alič najdlje dni sicer res obnašal nemirno, a vendar so prišla nekatera njegova dejanja, da je bil duševno uravnotežen. V petek dopoldne se je oglašil v družini "Jutra" in prosil, naj mu sestavi prošnjo na rudniško ravnateljstvo, v kateri je Alič v imenu strelnih mojstrov zapadnega obrata prošil za zboljanje položaja svojih sodrugov. Bil je takrat sicer res še baže nekoliko vinjen, vendar je bil man kot alkoholičar in nikdo bi mu ne bil prisodil, da pripravlja kaj tako hudega. Za njegovo trezno razpoloženje priča tudi sva priprava in razburiljivi potek nesreče. Alič se je na praznik oblekel kar najboljšje ter se zjutraj, ko je na vse zgodaj govoril svoji ženi o samomorilnem naklepu, med drugim dejal: "Sej da bom še posebej skrbno obrihl in ostrigel, da bom šel v smrt dostojen." S posebno pazljivostjo si je osnažil celo nohte, češ: "Moje roke ne bodo upamane, ko bom že mrtev." Svojim prijateljem, s katerimi je bil tisto dopoldne in potem pred posudnim odhodom v rov, je v nemirnem ponavljanju svoj samomorilni naklep ter jih prošil, naj mu preskrbijo kar najskromnejše drake, kajti: "Zena nima nobenega denarja, da bi plačala pogrebne stroške." Kot edino počastitev si je izprosil lep venec, ki naj mu ga prijatelji položijo na grob. Predno si je opasal dinamitne patrone, je napisal še dve poslovnici pismi, v katerih je prošil oproščenja za samomorilno dejanje ter omenil, da je vsega kriv le on in nihče od sodrugov. Ker se je bal, da bi njegovi tovariši, ki jih je srečal v jami, zlasti skladiščnik razstreliva, imeli zaradi dinamitnih patronov neprijetne z rudnikom, je prošil tudi za nje in vzel vse nase. Kakor jasno je predvideval strašne posledice dinamita, kaže tudi njegova želja, ki jo je izrazil pred odhodom v rov, naj njegove ostanke takoj prenesejo v mrtvašnico, kajti: "Gotovo bom popolnoma razmesarjen."

Kljub vsem tem znakom samomorilne treznosti pa se le ne moremo ubraniti vtisa, da se je v zadnjih trenutkih storilca morala polastiti nekaka blaznost, s katero je vžgal dinamitne patrone. Oglušujoča detonacija je takrat odjeknila med rudnikimi hišami in vsi, ki so od daleč bili priče poslednjemu činu te tragedije, so se v trenutku nad žrtvijo, ki jo je v trenutku skoraj vso razneslo. Aličev najboljši prijatelj Krajšek mu ni mogel kljub vsem naporom ubraniti dejanja ter si je v zadnjem hipu s skokom s strani komaj rešil življenje. Ko se je potem obrnil, je baže tam ležala še nevidna zgrčena in razmesarjena krvava masa, nad katero se je jedva dvignil dim smodnika. Ko je stopil bliže, je ujel še poslednji pogled Aličevih oči, ki so v požrtvornosti glave enkrat pozdravljali prijatelja.

Smrtne žrtve zime
Krško, 13. januarja. — Ostra zima, ki vlada v vsem spodnjem Posavju, je zadnje dni zahtevala kar dve smrtni žrtvi. Na je vrtača 46 letna vdova Lukačeva Ana s sinom Ivanom po pe-

poti od jutrnje, je rekla sinu, naj gre pred njo, da bosta laže hodila. Kar naenkrat pa je sin Ivan slišal klic matere, in ko se je obrnil, je ta ležala na obrazu na tleh. Bila je že nezvestna, ko je prihitel k njej, in je kmalu nato umrla. Na glavi je imela več ran, kar je dalo povod za razna sumničenja, da ni umrla naravne smrti, temveč da gre za črsten umor. Nadaljnja preiskava pa je pokazala, da ji je na zledeneli poti spodrsnilo. Padla je tako nesrečno, da je za posledicami pretresa možganov takoj nato umrla. Pokojnica zapuša pet nepreskrbljenih otrok.

Včeraj dopoldne je našel posestnikov sin Hodnik Jože iz Trške gore v tako zvanih Kodrovih Dulah v snegu zmznjenega moškega, v katerem je spoznal posestnika iz Ravni pri Leskovcu Turšiča Alojzija. Turšič je bil v četrtek popoldne v Krškem, kjer je na davčni upravi poravnal obrok svojega dolga. Bil je precej vinjen in kljub mrazu oblečen zelo lahko. Tožil je, da je močno bolan. Ker je imel pri sebi še precej denarja, je skoraj gotovo še nadalje popoldne pival po mestu ter se je šele zvečer napotil proti domu. Na poti je gotovo opešal, sedel v sneg, zaspal in zmrazil. Čudno je, da ni nihče Turšiča pogrešal, ko ga dva dni ni bilo domov. Tudi Turšič zapuša številno družino.

Po 23 letih obtožuje hči lastno mater, da je zažgala dve kmetiji
Krško, 14. januarja. — Ljudska zloba in masčevalnost ne poznata meja, dasi ve vsakdo, da bo prejel prej ali slej zaslužen kaznen. Toda nagon masčevanja ga toliko zaslepi, da stori še tako strašno dejanje, samo da more škoditi bližnjemu. Tako zlobno dejanje je sedaj odkrila roka pravice, dasi šele po 23 letih, vendar dovolj zgodaj, da bo požigalka, ki je uničila kar dve lepi domaćiji, prejela zaslužen kaznen.

Bilo leta 1916, ko je 8. decembra zvečer med 20. in 21. uro nastal v hlevu posestnice Antonije Gorenčeve v Dolnjem Zabukovju požar, ki je uničil celo gospodarsko poslopje s pohištvo, gospodarskim orodjem, obleko in živim ter so si prebivalci rešili le golo življenje. Požar je ogrožal tudi sosedno Boltetovo hišo, ki je oddaljena samo 4 metre, a se je požrtvovalnim vaščanom posrečilo oteči jo. Škoda je znašala 4000 kron, kar je bil takrat zelo lep denar. Že po tem, kako je bil nastal požar, je bilo takoj jasno, da je bil ožen potaknjen, vendar ni bilo tedaj za storilec nikakega sledu.

Komaj dva meseca nato se je pojavil rdeči petelin na strehi Franca Bolteta in je zgorel skedenj, odkoder se je ožen razširil na hišo, kateri je zgorela streha. Dalje se je požar razširil na svinjak in so v njem zgoreli 4 prašiči, v hlevu je zgorel vol, nato je zgorel še kozolec. Požar je ogrožal takrat tudi življenje domačih, ki so vsi trdno spali, ko je bil požar že v največjem razmahu. Tudi v tem primeru se ni dalo ničesar rešiti in je škoda znašala tudi o-

krog 4000 kron. Zločinec pa je spet izginil.

Za oba požiga so že takrat sumili Franca Hribarjevo iz Dolnjega Zabukovja, in sicer pri Gorenecu zato, ker je slednji od njenega očeta kupil hišo in posestvo, kar pa njej ni bilo všeč, pri Boltetu pa iz sovraštva do Boltetove matere, s katero se je Franca vedno prepirala. Vendar dokazov ni bilo in požiga sta ostala nepojasnjena do današnjega dne, ko je izpovedala njena hčerka Marija Mulejeva, da je mati zažgala obe hiši in da je to pripravljena pred sodiščem s prisego potrditi.

Med drugim je izpovedala Marija Mulejeva: "Točno se datumov ne spominjam, vem pa, da je bilo v adventu, ko sem se nekega dne prebudila in videla svojo mater, kako je popolnoma oblečena od nekega prišla ter nam povedala, da pri Gorenčevih gori, ter je še dodala, naj se nikar nič ne bojimo, ker da bo zdaj stara Gorenčevka imela zadosti ter bo morala od hiše do hiše beračiti." Tudi drugega primera se spominja prav dobro in pravi: "Bilo je v zimskem času in je zunaj ležal sneg. Nekega večera, ko je sedel oče pri peči, jaz pa sem bila s 4 otroki že v postelji, se je mati odpravljala od hiše: Oče ji je takrat dejal: Ljuba moja Franca, tega ne delaj, ker se boš kesala! A mu je mati odgovorila: Ti pa kar tiho bodi! Nato je šla v kuhinjo ter vzela iz peči treske. Sicer nisem tega videla, sklepam pa to po rožljanju in ropotu v kuhinji. Potem je mati odšla in se vrnila šele čez kak pol ure, vsa zasopla in je dejala: Zdaj se pa pri Boltetu že sveti, ampak se takoj ni hotelo, pa sem malo počakala. Oče pa je pri peči sam vzhdival." Nadalje izjavlja Mulejeva, da je po njenem mnenju mati, ki je zažgala pri Gorenčevih, mislila, da bo zgorela tudi Boltetova domaćija, katere je odstranjena samo 4 metre, a so jo sosedje le rešili. Ko jo je hčerka večkrat vprašala, če je nič ne peče vest, ji je vedno odgovorila: Punčara, kar tiho bodi. Mulejeva pravi, da je mater sedaj ovdavila, ker jo je pekla vest zaradi materinega dejanja, dočim mati vse odločno zanika. Hčerka pravi, da je vse pripravljena potrditi pred sodiščem s prisego, mati pa pravi, da se hoče hčerka samo masčevati, ker je dobila manjšo doto, kakor je mislila, in da je ona slišala še takrat, kmalu po požaru, da je zažgal obe poslopji neki Franc Rugelj, ki pa je kmalu nato umrl.

Sodnik, ki bo reševal in sodil to zadevo, bo imel vsekako težko stališče, da pojasni, v koliko so Marijine izpovedbe resnične. Prebivalstvo vsega okoliša z zanimanjem pričakuje nadaljnje preiskave in poteka.

Tri osebe obglavljene v Nemčiji
Berlin, 20. febr. — Tri osebe so bile obglavljene včeraj na dvorišču jetnišnice v Koenigsbergu, Vzhodna Prusija. Spoznane so bile za krive na obtožbo, da so si prisvojile denar, katerega so jim izročili nemški vojak z naročiom, naj ga pošljejo njihovim družinam.

Najzanečljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih štimate vsak dan?

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Sam bo pa pazil, da mu da še en strel, če se slučajno pobere. To pa ni mogel počakati, da bi se Shain oglašil in gre za njim.

Ko srnjak zasliši ropotanje, se pobere in kakih sto korakov proč je zopet počival. Ko sta lovec prišla na mesto, ga že ni bilo nikjer. Bila je le krvava sled, ali tudi tej je bilo težko slediti. Srnjak je Josevu odnesel rep, Joe se praska in pravi, da nima sreče. Pride Trantel do njiju in vpraša, kaj sta streljala? Pojasnila mu, da je srnjak padel, toda zdaj ga ni nikjer. "Joe, če drugega si fališ, kam naj zapišem?" Joe je le gledal v tla. "Well, oprosti, Tone, Shain me je nagovoril, da sem streljal. Zadel sem ga pa le! Smrtno rano ima in sem gotov, da ni daleč." Tone poslušal in ga tolažil, češ bomo pa drugega dobili, saj je še čas.

Joe in Shain sta odšla nazaj v dolino na stezo, Tone pa tam postoji in si misli: Kaj ko bi bil srnjak res v bližini, ker kri je tu. Napravi kakih sto korakov in zagleda srnjaka, ki se vzdiguje in gre naprej počasnih korakov. Tone mu pošlje kroglo in srnjak se je zvalil v dolino na stezo, katero sta pravkar prešla Joe in Shain. Tone zavpije: "Mortat!" Joe in Shain se vrtna in vidita plen. "To je tisti srnjak! Pogledaj, dve rani ima. Dobro je zadet. Tudi ti si ga dobro pogodil in tvoji je pravi Joe. Tone je imel srnjaka, Joe pa smolo.

Dan je bil končan. Vsi so prišli v kemp malo preje, le Hribarja še ni. Misli si, da gotovo vleče srnjaka in z njim po črva. Ko počasi le prikrvsa brez njega, ga vprašajo, kaj in kako. Izgovarja se, da ni vedel, da so te živili tako urnih nog. Pojasni, kako je bilo. Gledal je v daljavo, a mrčina mu je bila za hrbtom. "Jaz sem se njega ustrašil, on pa mene še bolj. Ubral jo je ko Elija in ga krogla gotovo ni dohitela. A paradiral sem vseeno za njim, da bo vedel, da sem bil tudi jaz tam. Če bi ga bil zadel..." Jacku se je vse to pregovarjanje zdelo odveč. "Kako, hudiča, da k meni nič ne pride," se jezi.

Kuh se vrtil okrog srnjakov. Lepi so ko telčki. Tri dni smo tu in trije srnjaki. Ali ni to lepo? Še tri dni in "limit" bo. Pripravil jim je dobro večerjo in zopet so ga odpeljali v mesto k znani vdovi Mrs. Zidar. Ona je že priletna, toda postrežljiva žena. Pred več leti so pri Zidarjevih imeli na hrani gozdarje, a sedaj ni tega, ker so šume tam domalega izsekane.

Cetrti dan lova nič. Kuh pravi: "Če bo šlo tako, bom pa tudi jaz začel drugače kuhati. Namesto klobas in šunke bom vam napravil žgancev. In ko peti dan zopet ni bilo nič, jim res napravil žgancev. Pisker z vodo na peč. Žgance je znal kuhati še v stari domovini. Ko voda zavre, nasuje moke. Kmalu začne "prk-prkati" v piaskru. Ko se mu je tega "prk-prkanja" zdelo dovolj, je prišel žgance mešati. Pa ni šlo. Vode premalo, moke preveč. Meša in priliva, da napravi žgance kakor se spodobi. Napravil jih je za tri družine in tudi po tleh jih je bilo dovolj.

Zabell jih je z neko čudno mastjo, s "kokonatom". Tako jih je tisti večer presenetil z žganci, katerih so imeli dovolj še drugi dan.

Šesti dan lova zopet nič. Le naš Clevelandčan je imel zopet enega na muhi, a je zopet zbežal. To ga je tako ujezilo, da se je odločil, da gre še isti dan domov. Niso ga mogli ustaviti. Ostalim je želel srečo in odšel. No, Hribar, zakaj pa kupi tako krivo puško?

Ostali loveci so še iskali svojo srečo, pa zaman. Desetega decembra so se srečno prifurili domov s tremi srnjaki in veselil kuhom. Ko sem tisti večer ogledoval srnjake v Slovenskem domu, vprašam-kuha, kako se mu je dopadlo. "Ja, taci časov še nisem imel, odkar tele hlače nosim. Laci fana, pijače in jedi pa nič koliko. In pa še nagradili so me! Kaj boš pil? Ja, klobase si pa res dobre naredil, krvave in mesene. Misli sem, da jim bom dvakrat žgancev napravil in pokazal svojo umetnost, pa ni bilo treba. Tudi polento bi jim bil napravil, a sem kuhinjske knjige izgubil. Tako sem razpoložen in vesel, da bi skoraj pozabil domov! Sem že 10 dni v doma in se spodobim, da zopet vidim mojo boljšo polovico, drugače bo mislila, da so me ustrelili namesto srnjaka." Domov ga je odpeljal John Zagar. Pri odhodu pravi, da se vidimo pri pojedini.

Tako sta oba Toneta zopet podarila srnjake Slovenskemu domu, katere smo slovesno spravili pod streho ob veliki udeležbi dne 18. januarja. Želeli smo lovecem sreče še v bodoče.

Mogoče bo kdo rekel, zakaj jaz nisem bil z njimi, ker sem nekoč vendar poročal, da sem si preskrbel neko privlačnost za srnjake. Vam povem, da človek obrača, Bog pa obrne. In kakor vidite iz tega poročila, bodo mesene klobase še najbolj privlačne za srnjake. To se je vsaj pokazalo pri Hribarju, ko je imel vedno "štuc" klobase v žepu in najboljšo srečo, a tudi največjo smolo. No, pa tudi mi smo jagali.

Z mojim sinom, Johnom Kvočkom in Mikom Setičem smo se odločili, da gremo nad srne, na katere je bil v nekaterih okrajih lov odprt tri dni. In 12. dec. ob 2. zjutraj je že drdrčala naša liza proti Forest Countryju. Pokrajina, kjer smo iskali svojo srečo, se imenuje Dower. V tisti dolini v kotu je več poslopij neke plinske družbe, ki vleče plin iz zemlje za porabo okoliških mest. Ob 6. zjutraj smo že bili tam. Ker je sneg padal in bila je tema, smo se posedeli v avtu in kmalu se je nabralo nad 50 avtov lovev. Misli sem si, da v taki armadi zame ne bo sreče, ker sem prepočen in tudi toliko srn ni tukaj, da bi mogel dobiti vsakdo eno.

Hajdi v šumo. Gremo po ozki sneženi stezi. Ker je bil mraz, je človek v takih prilikah smrčkal. Pa sem moj "štokovnik" preložil na drugo roko, da po tistem robec iz žepa. In tako sem s puško opazil nekega lovca po nosu, ko me je hotel prehiteti, ko sem ravno preložil puško v drugo roko. Oprostil sem se, a njemu se je krj pocedila, vendar ni nič rekel in ostal zadaj. Še malo naprej in Mike nas komandira in vse postavi na štante. Komaj sem dihal. Reče mi, naj ostaneš tu, oni pa gredo malo naprej. Stojim, toda nič. Drugod streljanje. Stojim tam par ur in štopicam, ker me je v noge zeblo. Prišla sta moji sin in Kvočak, ki menita, da tu ne bo nič. Nekaj časa še čakamo našega vodje, a ga ni. Odkpravimo se v dolino postezeli, po kateri smo bili prišli.

Pridemo do širokega potoka, preko katerega je ležal okrog 20 čevljev dolg in precej debel hloď za brv. Pod nogami je bilo gladko in sem se bal, da se ne zvrnem. Gremo preko potoka, pravi sin. Ona dva naprej po polže. Ko pridem tik do potoka, mi spodrsne in padel sem kakor bi me ustrelil. Moral sem mirovati, da ne zdrsнем v potok, voda pa tako mrzla! Tovariša sta bila že na drugi strani, ko zaslišim moj "štrbunk" in sem tudi zakričal. Sin se je vrnil in me dvignil. Ker nisem imel korajže, da bi šel po tisti brvi, enostavno zaješam hloď in se počasi premikam naprej, sinu pa sem izročil puško. Pridem

srečno na drugo stran. Smeha dovolj in zopet v hrib.

Na tej strani smo bili toliko srečni, da smo videli sledove srn. Našega vodje nikjer. Pokalo je ko "enc", mi pa nič. Ura je bila 12 in treba je prigrizniti. Ej, kar k avtu gremo, potem pa domov, ker tu ni sreče za nas. Oba sta pritrdila. K avtu pridemo ob 2. Čakamo vodje, a ga ni. Jemo, pijemo in čakamo. Jaz rečem, da ne grem več v šumo. Kvaček pa meni, da bi stopili za nekaj časa v šumo nad "gas house." Šli smo. Napravimo kak 1000 korakov in moj sin zasede štor. Ko sem prišel do njega, je že dremal. Ko me začuje, dvigne puško, a bil sem jaz. Pustim ga tam in ga od daleč opazujem. Pok! Hej! Nisem se oglašil, marveč gledal v nasprotno stran, da vidim, če kaj k meni prileti. Nič. "Hej," se oglašil drugi. Vedel sem, da nekaj mora biti. Hitro grem do njega. On še zmiraj sedi na štoru. Kaj pa je? Pokaže mi s prstom v bližini ležečo srno. In res je bila velika žival — 140 funtov očičena.

Vprašam ga, kako jo je dobil. "Tu sem dremal, ko zaslišim neko stokanje in šumenje. Pogledam in vidim pred seboj tri srne. Hitro poborem puško, pok! In največja je pala ko čik! Drugi dve sta se še obotavljali od strahu. Končno sta zbežali nazaj." Izvlečem lovski nož, jo prerežem in zmečem čreva ven. Sin pravi, da bo še malo počakal, ker se bosta mogoče ostali dve vrnili, ker sta bili gotovo njeni hčeri. Pa ni bilo nič. Pravim, da je dovolj za naju. Naveste jo na vrh, meni da puško in hajdi v dolino. Pri vozilu sta še stala naš vodja in Kvočak. Mahata z rokami in vrtita kape. Kvočak: "No glih prav, da smo šli za te pol ure, lahko vsaj nekaj pokažemo." Tudi naš vodja je imel eno. Dobil jo je pred 10 minutami. Pravi, da je v našem hribu zaslišal strel in kmalu nato priteče proti njemu srna. Vsi se strinjamo, da je morala biti gotovo ena iz tiste skupine.

Tako smo v zadnjem trenutku dobili dve srni. Tudi ostali loveci so bili obložen. Ni ga bilo avta, na katerem bi ne bila ena ali dve srni. Jaz sem sicer imel smolo, vendar pa tudi zabavo. Mislim pa, da je marsikateri odšel domov brez plena. Čul sem tudi, da neki dober strellec, ki vsako leto pogodi srnjaka, je letos imel smolo. Kajne, Tone Klemenčič, da v vsaki luknji ni raka! — In pri lovu nam zgađo delajo še Ohijanci, ki streljajo pennsylvanske živalice, katerih še nam primanjkuje. — Prihodnji se oglašim s kakim dogodkom v stari domovini.

Anton Valentinčič, 262.

O uspešni zabavi

Strabane, Pa. — Noči so se začele krajšati in dnevi daljšati. Tudi solnce nam po malem odaja malo več toplote, saj pa že tudi vsi željno pričakujemo pomladi. Imeli smo hudo zimo, a vseeno je bilo mnogo zabav in veselje.

Tudi gospodinjaki odsek društva Postojnske jame 138 SNPJ je imel maskeradno veselico v soboto zvečer, 3. febr. Le žal, da ni bilo dosti mask. Prvo nagrado za najlepšo masko je dobila Mrs. Frances Censik, ki je predstavljala Georga Washingtona. Drugo nagrado je dobila Mrs. Mary Koklić, ki je predstavljala zelo zakrpanega možička. Ker je bilo samo pet mask, so si nagrade med seboj razdelili, tako da je vsaka nekaj dobila.

V splošnem je bila zabava prav dobro obiskana. V imenu gospodinjakega odseka se zahvalim vsem posetnikom za tako veliko udeležbo. Mnogo jih je bilo iz oddaljenih naselbin. Niso se strahili mraza in slabih cest, dani v zimskem času ni vožnja nič kaj prijetna. Ampak trdne volje je treba, in dobra zabava tudi nekaj velja. Hvala tudi društvu Pioneer 589 SNPJ za tako veliko udeležbo, s katero ste nam pripomogli do boljšega uspeha. Prav tako hvala vsem tukajšnjim članom, bodisi od enega ali drugega društva. — Za gospodinjaki odsek —

Mary Zupančič.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj kraj!

Kaj so mine?

Kdor misli, da so vodne mine moderen izum, je v zmoti. Kajti že v 16. stoletju so imeli človekoljubno navado, spuščati plavajoče mine v ustje rek, da jih je tok zanesel v zalive, kjer so sovražne ladje iskale zavetja.

Vodna mina je naprava z zelo obilno količino razstreliva; to razstrelivo ima eksplodirati pod vodo.

Mine so dvojne: plavajoče in zasidrane.

Plavajoče mine apusti sovražnik na takšnem mestu v morje, kjer je predmet precej velik, ali jih pa kratko in malo vrže v vodo in prepusti morskim tokovom, da jih zanesajo tja, kjer bodo sovražniku v škodo.

Takšnih min ni moči kontrolirati, zato ne škodujejo samo nasprotniku in nevtralec, ampak dostikrat tudi tistim, ki so jih položili; tako pride do veljave znani pregovor "Kdor drugim jama koplje, sam vanjo pade."

Prav zato, ker te mine tudi nevtralec na prizaneso, so jih v Haagu 18. oktobra 1907 s posebno konvencijo prepovedali. To konvencijo so podpisale vse pomorske države z Nemčijo vred.

Nasprotje plavajočim so zasidrane mine, tudi blokadne imenovane. Kadar je bilo v normalnih vojnah govora o minah, so imeli zvečine le-te v mislih. Te mine tvorijo tako imenovana minska polja, t. j. kopice min, ki jim je namen, v določenih predelih docela onemogočiti morsk promet. (Zato se tudi imenujejo blokadne mine.)

Te mine ne ohranijo svoje eksplozivnosti neskončno dolgo. Vsaj amele je ne bi. Mednarodne konvencije namreč določajo, da se morajo blokadne mine po določenem času same od sebe "nevtralizirati"; morale bi se po toliko in toliko dneh potopiti in postati docela neškodljive, ko bi jih morje spet vrlo na površje.

Na žalost se seveda teh konvencij vsi ne drže, in zato terjajo morske mine toliko nedolžnih žrtve.

Tretja vrsta min, tista ki zadnje tedne največ o njih pišejo in govore, so tako imenovane magnetne mine. Tudi te mine niso novost, saj so jih poznali že v svetovni vojni. Načelo teh min je, da eksplodirajo brez dotika s ladjo; zadošča torej, da se ladja približa mini na določeno razdaljo.

Takšne mine rabijo Nemci na angleških vzhodnih obalah. Tudi te mine so po mednarodnem pravu prepovedane, ker ne delajo razločka med sovražnikom, prijateljem in nevtralec.

Poljski profesorji izpuščeni iz taborišča

Pariz, 21. febr. — Tu poročajo, da so nacističke avtoritete izpustile 122 poljskih profesorjev, ki so poučevali na univerzi v Krakovu, iz koncentracijskega taborišča v Sachsenhausenu pri Berlinu. V taborišču so jih držali štiri mesece. Deset profesorjev je umrlo v taborišču, veliko število pa jih je zbolelo.

Naciji zahtevajo več otrok

Berlin, 21. febr. — Vsaka Nemka mora roditi otroke, se glasi poziv, ki ga je objavila publikacija Schwarze Korps, glasilo Hitlerjeve osebne straže. Država potrebuje mnogo sinov, da bodo obljubili anektirane poljske pokrajine in kolonije, katere bo Nemčija iztrgala iz angleških rok.

Gledališka

V nekem podeželskem mestu je gostovalo potujoče gledališče s "Hamletom". Naslovno vlogo je igral neki precej slab igralec. Razočarani gledalci so začeli zvižgati in metati na oder gnila jajca. Igralec je užaljen odšel z odra z besedami:

"Shakespeare pa res ni za bedake!"

"Teza mnenja smo tudi mi," se je oziral eden izmed gledalcev.

Materinski jezik

"Očka, zakaj pa pravimo zmerom materinski jezik in ne očetovski?"

"Zato, ker imajo očetje redko priložnost, da ga uporabljajo."

Turški vojak poleg razvalin poslopja v Erzinganu, mestu, ki je bilo uničeno v potresu.

NOČ PO IZDAJI

LIAM
O'FLAHERTY

ROMAN

Postovani
OTON ŽUPANČIČ

"Malokdo ve," je kričala drzno, ko si je vtikala v usta cigareto in gledala v vrata, "ali moja mati je bila rojena dama. To si nababi v svojo pipo, Louisa, pa se potruditi in pokadi. Kakor s psm si delala z menoj, odkar sem prišla v tvoj nemarni svinjak, pa le prav dobro veš, kako nisi vredna, da bi mi obrisala čevlje. In tako ne dam niti prokletega —"

"Jojme, ali jo slišiš, ali jo slišiš?" je regljala Louisa Cummins.

Zasmejala se je, da ji je v grlu kokotal tisti poseben, narejeni, ujedljiv glas, kakor kokoši, kadar jo kdo moti v počitku na gredi.

Gypo si je uredil posteljino po svoji vaši. Odeje so ga pokrivalo do prsi. Oči so mu lezle vkup. Okrogli kloboček mu je še vedno tičal na glavi, potlačen na čelo. Po možganih mu je nenehoma mrmralo. Zvoki, besede, vonjave okoli njega mu niso pomenile nič več.

Spati, spati, spati.
Nevarnost, strah, vse je bilo pozabljeno, tako se mu je pozeležlo spanja.

Spati, spati, spati.

"Jezes, ali ležim poleg ovaduha?" je zavreščala zopet stara ter se razliučena vzdigovala. "Izgubi se, izgubi se. Na rokah ti je kri. Ne —"

"Lezi, če ne, ti raztreščim glavo," je siknila Katie in zopet planila k postelji.

Gypo je z izmučenim vzdihom iztegnil levo roko in jo spustil stari ženski čez telo. Podala se je pod pezo ogromne roke. Ohlapno je počivala na nji. Radovedno je gledala preko roba svojih odej. Nemara jo je opazovala z grozo. Kdo ve, kakšna čustva so se skrivala za grdo lobanja?

Gypo je ni gledal. Oči so mu bile skoraj zaprte. Nosnice so se mu potihem širile in krčile.

Spati, spati, spati.

Potem pa divji dir proti goram.

Spati, spati, spati.

"Prokleta historija," je zacpetala Katie Foxova.

Stopila je na sredo sobe. Nato je prekrizala roke ter stala široko razkoračena z izbočenimi prsti in gledala z iskričimi očmi v motno steno. Vrgla je glavo vznak in se zasmejala.

"Ali nisem prismoda?" je kričnila. "Oh, ali nisem prismoda? Jaz, ki bi lahko hodila z najvišjimi gospodi v deželi! Ali veš, da je bil moj ded vojvoda cloniffeyski? Ali veš to? In moja mati je bila po svojem očetu a kraljevo hišo v rodu. Seveda ne z angleškim kraljem, pač pa z nekim ponosnim kraljem iz Španije, kjer rasto pomorance in kjer pijejo vino kar iz šterne, kakor tukaj vodo iz Shannona. Tam sem se rodila in rasla v palači, veliki, kakor je waterfordska grofija, in nadškofje so mi stregli pri mizi z rdečimi prtji na rokah, in prava zaresna dama —"

"Jezes, ali mi boš tiho!" je zapiskala starka. Skušala je zaviti palico in se oprositi roke, ki je ležala na nji. Toda roka se je za trenutek strdila. Potisnila je stanko nazaj. Nato je roka zopet ohlapnila.

Spati, spati, spati.

Gypo so se oči za hip široko razklenile. Nato jih je zaprl. Vse se mu je skalilo v možganih. More so se mu gnetle po njih, pripravljene, da bi planile na njegovo spavajočo zavest in nadaljevale svoj blazni ples, brž ko bi, zvezana v snu, odletela. Ze se je udal tem moram.

Spati, spati, spati.

Katie Foxova ga je nekaj časa navihano gledala. Obraz ji je skrepnel, oči so se ji zožile v točke. Nato se je zopet ozrla proč, proti steni. Spodnja ustnica se ji je povesila. Oči so se ji razširile. Dvakrat je potegnila iz cigarete. Začela je zopet govoriti.

"Lepe reči bi ti lahko pripovedovala o vseh, Gypo," je kričnila in divje mahala z roko proti njemu. "Lahko bi ti jih pripovedovala, le verjemi, da bi, pa kaj bi bilo prida od pripovedovanja? Kaj? Kaj sploh vse skupaj. Tale pater Conroy mi ni hotel dati odveze. Prav, naj gre k vragu. Saj že prebim brez njegove odveze. Mene ni strah pekla. O, Mati Nebeška!" je zavpila in se naglo prekrizala; "kaj sem bleknila! Kaj sem —"

"Ha, le se križaj, le se križaj," je regljala Louisa Cummins. "Pa ti nič ne pomaga. V pekel pojdeš, v pekel pojdeš, ha, ha, ha!"

"Prekletstvo leži na moji rodbini, Louisa, odkar je moja po-poli sestrčina, vojvodinja, vojvodinja... kakšna vojvodinja že? Odkod že? Pozabila sem, čeprav sem bila s svojo materjo večkrat tam. Tam nekje zunaj pri Killineyu je to. No, tako ali tako, ona je preklela mojo rodbino. Imela je trinajst opic, ki so sedele pri zajtrku z njo za mizo."

"Lažniva, lažniva," je zakričala starka v nenadni besnosti. "Trinajst opic ni mogla imeti! Trinajst je ne. To je od teh strupov, ki si jih zavila in so ti udarili v glavo. Trinajst! Fuji!"

Gypo je v strahovitem šepetanju nekaj mogleljal. Obe ženski sta ga pogledali. Ustnice so se mu gibale, a besede so bile nerazumljive. Koš se mu je neznansko vzdigoval in počasi vpadal, iz nosnic pa mu je bruhala sapa. Zagoreli obraz mu je negibno štrlel v žar od ognjaka. Bil je videti žalosten in potr.

Spati, spati, spati.

Njegova moč se je rahljala, razkrajala se je v spanje, se razblinjala in plavalah ohlapno v soparjih spanja.

Spati, spati, spati.

"Veš, kaj ti bom povedala, Louisa," je nadaljevala Katie s tihim, zastrtim glasom, "kadar bom mrtva, me proglase za svetnico. Potem bom imela svet studenec zunaj pri malahitski cesti in bom zagovorila vsakega, ki ga ne maram, da bo moral sredi noči vstati, iti bos k studencu in izpiti tri kupice svete vode. In nikoli ne bo vedel, da sem vodo zastrupila. Ta svet je malo prida, Louisa, in ti ga boš kmalu zapustila, ker si —"

"V strah bi me rada spravila," je vreščala starka. "Jaz bom plesala na tvojem grobu. Iz hudiča si usekana. Pa nisi ne prva ne peta, ki je prišla zadnjih deset let v mojo hišo, pa so šle vse isto pot. Ne, ti že ne. In tudi zadnja ne boš. Vse imate čedne obraze. Vse imate lepe, močne moške, da vas poljubljajo. Ampak stara nekazna Louisa-Cumminsova bo plesala na vaših grobovih. Bo plesala. Kaj pa hočeš z njim narediti? Ali ga hočeš zagovoriti? Naj bo ovaduha ali karkoli že, jaz ti ne bom dovolila tvojih prokletih copernij. Ne dovolim. Pojdi stran od postelje."

Katie je bila prišla k postelji, se sklonila z levim ušesom Gypu do obraza in poslušala njegovo dihanje. Vzdignila je obraz in pogledala stanko.

"Spi, kakor ubit," je zašepetala nasmejhoma.

"No, ali je to čudno?"

"Ne smeš ga zbuditi, ko bom stran, Louisa."

"Kam pa greš?"

"Brigaj se za svoje opravke, Louisa. Svarim te."

"Ali greš na policijo?"

"Ne govori tako naglas. Ne grem na policijo. Samo ven grem."

"Ha, ovaditi ga hočeš, ti vražji meh. Ovaditi ga hočeš."

(Dalje prihodnjic)

VRHNJA PLAST

"Vročina v plavzu je 125 stopinj, gospod."
"Prinesite mi takoj kozarec mrzle vode."

objame gospoda svetnika rahlo upanje.

A žena odkima in pove, da ne bi otroka razumela:

"Sie haben sich geküsst!"

"Kako pa veš to?" se razburi mož.

"Suzana ju je videla!"

"Kako? Suzana?" se čudi gospod svetnik. "Ali sta kar tako vprico nje...?"

"Ne, ampak ju je Suzana videla, ko je gledala skozi ključavnico."

Suzana gleda sramežljivo v tla in se odmika Marjanu, ki išče njeno nogo pod mizo.

Gospod svetnik vstane in začne meriti kuhinjo podolgem in počez.

"Ta je pa prehuda! Tak smr-kavec! Komaj osemnajst let!"

In se ustavi pred ženo:

"Kaj pa tvoja avtoriteta? Zakaj ji nisi pokazala vrat? Ali čakaš, da bo prepoznal?"

"Nisem hotela izgovoriti škan-dala po nepotrebnem," se brani gospa soproga. "Čakala sem, da prideš ti in urediš, da bo prav!"

Gospod svetnik se razkorači: "Tako? Jaz naj zdaj poprav-ljam tvoje napake! Ves dan si razbijam glavo v uradu, zvečer pa namesto počitka naj se grem policaj! No, dobro! In kaj naj storim? Ali naj grem v sobo in zavpijem: Marš ven! Morda je vse le lari fari in slonita oba nad knjigami. Na, pa je gospod svet-nik do kosti blamiran. Tisto, kar je videla Suzana, je morda samo plod njene pubertetne fantazije, in Marjan — od nekdaj je lagal kakor Čič! In končno: ali so to stvari za očete? Komu je po-verjena vzgoja otrok, očetu ali materi?"

"Pa kaj naj jaz storim, če ti ne veš?" zajoka žena.

"Kaj jaz vem! To je stvar mater! Pametna mati bi že morala vedeti, kaj naj stori v takih primerih!"

In je v kuhinji nastala grob-na tišina. Mati je ihtela, Suzana je gledala v tla, Marjan je nekam mežikal in se prav široko režal. Le teški koraki gospoda svetnika so votlo odmevali od sten.

Nenadno zaškripljejo vrata nekeje v stanovanju. Vsem zastane dih in vse oči se upro v kuhinjska vrata. Nekdo hodi po predsobi. Vedno bliže prihaja. Gospod svetnik se ustavi sredi kuhinje, prekriza roke na hrbtu in strmi v vrata. Mati si s pred-pasnikom obriše solze, Suzana izbulji oči in še Marjan se zreani.

Sredi tišine se vrata hrupno odpro. V odprtini se prikaže na-debudni Lojze. Samozavestno pogleda po vrsti vse družinske člane in de:

"Dva čaja, prosim!"

In zapre vrata. Vsi še vedno strme v vrata. Pa se še enkrat odpro. Topot prav malo. Komaj za špranjo. Toliko, da se lahko še čuje Lojzetov bariton:

"Pa z rumom!"

Po predsobi odmevajo odda-ljujoči se koraki, nekeje se vrata

Operacija

Francoski Claude Farrere

Zgodba se je začela na mar-mornatih stopnicah vojnega pri-stanišča Top-Haneja.

Carigrad tiste čase ni bil po-polnoma turški. To se pravi, počutil si se v njem skoraj kakor v Franciji, prav tako kakor se danes počuti, kakor da bi bil v Angliji. Čoln naše križarke je stal ob nabrežju. Jaz in še dva druga častnika smo se hoteli pravkar vrniti nazaj na ladjo.

Ko smo hoteli vstopiti, je pa na lepem prilezla iz vode, sam Bog ve odkod, siva mačka in je vohala po gladini in okrog naših vesel.

"Poglej, pogledj..." je nekdo zaklical, "turška mačka!"

Turška mačka je bila, to je bilo neizpodbitno. Kajti niti nam-nj se nas ni ustrašila. Cari-grajske mačke se namreč dele v dva strogo ločena dela: v turške mačke, ki žive v muslimanskih okrajih, kjer je vsakdo zelo dober z živalmi; in grške ali ar-menske mačke, ki so doma v drugih okrajih. Če mačke teh okrajev zagledajo človeški obraz, zbežijo kolikor hitro jih noge nesejo.

Siva mačka iz Top-Haneja je bila turška mačka; zato ni dolgo preudarjala, temveč je z enim samim skokom planila na sredo našega čolna.

Eden izmed mornarjev jo je dobrohotno zgrabil za dlako.

"Ali naj jo nesem nazaj na nabrežje, gospod kapitan?"

Obrnil se je name kot na naj-starejšega. Zmignil sem z rame-ni:

"Obdržimo jo, če hoče po vsaki ceni z nami." Moji mornarji so se nasmehnili. Vsi so se s tem strinjali. Na ladjah, prav tako kakor v Turčiji, so ljudje zelo dobri z živalmi.

Pol ure pozneje je mačka, če-pa na moji rami, slovesno pris-pela, na palubo naše križarke. Položil sem jo na blazino naše majhne častniške sobice. Ta prostor je bil za mačko nekaj no-vega. Majhna, prikupna glavica je radovedno obračala svoj tri-glati gobček in velike okrogle o-

odpro in zapro in stanovanje se zavije v tišino.

Prvi se zave gospod svetnik. Z obema rokama se prime za glavo in zdrirja proti vratom. Komaj da ga žena še vjame za suknjič:

"Za božjo voljo, kaj namera-vaš?"

"Nič!" odgovori gospod svet-nik. "Na važno sejo moram! Kar sami večerjajte!" In že od-dirja iz stanovanja.

V kuhinji je spet tišina. Mar-jan suva setro pod mizo, Suzana pa tega ne čuti — nekam v daljo so se ji zamagile oči.

Mati si še enkrat obriše solze, nato pa veli:

"Suzana, poišči rum!"

In se približa štedilniku, da skuha čaj.

či na vse strani. Zelo razkošno kajpak pri nas ni bilo; jedli smo pri nepogrnjeni mizi. Bila je iz gladkega tikovega lesa v obliki šahovnice. Turška mačka je bila očitno navdušena za krasno tekalnice in v tem smo ji morali pritrčiti. Bilo je ravno čas obe-da. Na krožnik smo dali nekaj ribe in smo ga pomolili mački pod nos. In res, ni se dala dolgo prositi.

Bila je zelo shujšana. V turških carigradskih okrajih za živali ne odpade dosti hrane.

In tako se je zgodilo, kakor se je moralo zgoditi: mačka je pre-hitro požirala in grgljal ji je ob-tičal v grlu. Dolga ribja kost se ji je zataknila v kožo.

Lovila je zrak in hropla, vse štiri molila od sebe, napihovala smrček in obupno odpirala gob-ček.

V trenutku smo vsi, kakor na povelje, odrinili svoje stole in stopili k mački. Široko razprte oči uboge živalce so strmele v nas, v drugega za drugim, ka-kor da bi prosile milosti.

Obrnil sem se k ladijskemu zdravniku.

"Ali živali ni mogoče pomagati?"

"Morebiti... Zakaj pa ne?"

Nas zdravnik je bil star mož, ki se je nekoč odlikoval v neki koloniji, kjer je epidemija tako strahovito razsajala kakor velika vojna. Takrat je napredoval in je dobil odlikovanje. Tudi njegova nekončna dobrota je izvirala iz tistih časov, dobrota, ki je niso občutili ljudje, temveč so je bile deležne tudi živali.

Med tem smo napravili prostor na enem oglu mize in smo se tr-dili, da bi mačko spravili na hr-bet. Naposled se nam je ven-darje posrečilo: štiri roke so dr-žale njene štiri šapice, dve pa gobček. Zdravnik je, nagnjen nad živalico, preiskoval njeno gr-lo, iz katerega je curjula kri.

Takoj je ugotovil diagnozo:

"Koščica tiči globoko pod sluz-nico. Nemogoče jo je prijeti. Reziati moram."

"Uboga žival!" je dejal eden izmed nas sočutno.

"No, bo že minilo," nas je to-doprje.

Med tem smo napravili prostor na enem oglu mize in smo se tr-dili, da bi mačko spravili na hr-bet. Naposled se nam je ven-darje posrečilo: štiri roke so dr-žale njene štiri šapice, dve pa gobček. Zdravnik je, nagnjen nad živalico, preiskoval njeno gr-lo, iz katerega je curjula kri.

Takoj je ugotovil diagnozo:

"Koščica tiči globoko pod sluz-nico. Nemogoče jo je prijeti. Reziati moram."

"Uboga žival!" je dejal eden izmed nas sočutno.

"No, bo že minilo," nas je to-doprje.

Med tem smo napravili prostor na enem oglu mize in smo se tr-dili, da bi mačko spravili na hr-bet. Naposled se nam je ven-darje posrečilo: štiri roke so dr-žale njene štiri šapice, dve pa gobček. Zdravnik je, nagnjen nad živalico, preiskoval njeno gr-lo, iz katerega je curjula kri.

Takoj je ugotovil diagnozo:

"Koščica tiči globoko pod sluz-nico. Nemogoče jo je prijeti. Reziati moram."

"Uboga žival!" je dejal eden izmed nas sočutno.

"No, bo že minilo," nas je to-doprje.

Med tem smo napravili prostor na enem oglu mize in smo se tr-dili, da bi mačko spravili na hr-bet. Naposled se nam je ven-darje posrečilo: štiri roke so dr-žale njene štiri šapice, dve pa gobček. Zdravnik je, nagnjen nad živalico, preiskoval njeno gr-lo, iz katerega je curjula kri.

Takoj je ugotovil diagnozo:

"Koščica tiči globoko pod sluz-nico. Nemogoče jo je prijeti. Reziati moram."

"Uboga žival!" je dejal eden izmed nas sočutno.

"No, bo že minilo," nas je to-doprje.

Med tem smo napravili prostor na enem oglu mize in smo se tr-dili, da bi mačko spravili na hr-bet. Naposled se nam je ven-darje posrečilo: štiri roke so dr-žale njene štiri šapice, dve pa gobček. Zdravnik je, nagnjen nad živalico, preiskoval njeno gr-lo, iz katerega je curjula kri.

Takoj je ugotovil diagnozo:

"Koščica tiči globoko pod sluz-nico. Nemogoče jo je prijeti. Reziati moram."

"Uboga žival!" je dejal eden izmed nas sočutno.

"No, bo že minilo," nas je to-doprje.

Med tem smo napravili prostor na enem oglu mize in smo se tr-dili, da bi mačko spravili na hr-bet. Naposled se nam je ven-darje posrečilo: štiri roke so dr-žale njene štiri šapice, dve pa gobček. Zdravnik je, nagnjen nad živalico, preiskoval njeno gr-lo, iz katerega je curjula kri.

Takoj je ugotovil diagnozo:

"Koščica tiči globoko pod sluz-nico. Nemogoče jo je prijeti. Reziati moram."

"Uboga žival!" je dejal eden izmed nas sočutno.

"No, bo že minilo," nas je to-doprje.

Med tem smo napravili prostor na enem oglu mize in smo se tr-dili, da bi mačko spravili na hr-bet. Naposled se nam je ven-darje posrečilo: štiri roke so dr-žale njene štiri šapice, dve pa gobček. Zdravnik je, nagnjen nad živalico, preiskoval njeno gr-lo, iz katerega je curjula kri.

Takoj je ugotovil diagnozo:

"Koščica tiči globoko pod sluz-nico. Nemogoče jo je prijeti. Reziati moram."

"Uboga žival!" je dejal eden izmed nas sočutno.

"No, bo že minilo," nas je to-doprje.

Moderna družinska idila

Josip Ribičič

Ko je tistega večera odhajal g. svetnik iz urada, je bil tako rekoč najsmrečnejši človek na svetu. V uradu so bili z njim zadovoljni in doma ga je čakala srečna in zdrava družinica.

Z ženo si je bil pridobil "zvesto arce in delavno ročico, ki je nima milijonarka" in z otroki ni imel več skrbi. Najstarejši, Lojze, se je bil letos vpisal na pravno fakulteto. Lani se je bil srečno preril do mature. Instrukci-je, znanja pri profesorjih, inter-vencije po znanih in prijate-ljih, vse to ga je pririlo do veli-ke mature, ne da bi mu bilo tre-ba ponavljati kak razred. Zda-šteje komaj osemnajst let in je že cel mladenič s prvim mahom pod nosom.

Srednji, šestnajstletni Mar-jan se je posvetil mehaniki, ki ga je vedno veselila, saj je v svoji dečiji dobil pokvaril vse va-rovalke in v vsa stikala po hiši. Ko konča vajeniško dobo, ga pošlje oče na kako inozemsko strokovno šolo, da se spopolni in specializira. Specialistov manjka

pri nas. Če bo pameten, bo z dvajsetimi leti samostojen.

Najmlajša, Suzana, šteje pet-najst let. Razvita je v čedno de-ke. Če bo v tem tempu napre-dovala, se bo kar na lepem ogla-sil kak dober ženin in jo odvedel še pred veliko maturo.

Gospodu svetniku je postalo kar toplo ob teh mislih. Veselo razpoložen je prestopil prag svo-je skromne hiše. Ko mladenič v mladih letih se je pognal po stopnicah navzgor, jemajoč po dve stopnici hkratu. Zvišajoč in veselo hrundajoč je odločil plašč in kloboč v predsobi in od-pril vrata, kjer ga je običajno pričakovala družinica.

Vsi, razen Lojzeta, so bili zbrani v kuhinji. A nihče mu ni odzdravil. Žena je sedela za mizo nepremično ko Lotova žena. Imela je zatekle oči od joka. Suzana je gledala v tla in je glo-boko sklanjala glavo. Le Marjan se je na vsa usta režal in iskal z nogami sestrin čevljev pod mi-zo.

Nedoločen nemir je planil v gospoda svetnika:

"Kaj pa je?"

Nihče ni odgovoril. Ženin ob-raz je še bolj okamenel, Suzana je še globlje sklonila glavo in Marjan je še očitneje pokazal zobe.

"Govorite vendar!" je gospod svetnik zaropotal s stolom in zviška sedel za mizo.

"Lojze!" je zdaj dahnila žena.

"Kaj je z Lojzetom?" izbuli gospod svetnik oči.

"Kaj jaz vem!" zajoka žena.

"V svoji sobi je. Pa je pri njem, o moj Bog..."

"Zlodja vendar, govorite!" se razburi gospod svetnik. "Kaj je z Lojzetom? Kdo je pri njem?"

"Bodoča svakinja!" priskoči Marjan vsem na pomoč in se prav na široko zareži.

Gospodu svetniku jemlje sapa:

"Kaj, kako? Bodoča svakinja? Kakšna bodoča svakinja? Odkod to veš, ti smrčavec?"

"Saj mi jo je sam predstavil!" se brani Marjan. "To je tvoja bodoča svakinja, je dejal. Pa mi je ona dala roko in rekla: Me veseli! Ime mi je Rozamunda."

"Zdaj mi je pa tega dovolj!" zarežanč gospod svetnik in se obrne do žene: "Kaj je na stvari?"

In žena pove: proti večeru je prišla, brhka in mlada, in vprašala po Lojzetu. Baje je jurist-ka. Fant jo je